

SKRYDSTRUPPIGEN SOLVEIGS SIDSTE DAGE

EN BERETNING OM EN PIGE FRA BRONZEALDEREN

En gang for meget længe siden, boede der en pige, eller rettere sagt en kvinde ikke langt fra Haderslev i et lille samfund, som vi i dag kalder for Skrydstrup. Da hun døde blev hun begravet i en egetræskiste i en høj. Højen blev udgravet i 1935. Hun er meget specielt og der har altid været stor interesse for hende. Da arkæologerne havde udgravet hende i 1935 blev hun kørt til Nationalmuseet i København og der har hun været lige siden.

Hun levede for mange år siden, hvor alt var meget anderledes end i dag. I en tid, hvor der ikke var biler, tv, køleskabe, eller elektricitet. Det var for 3300 år siden, i den tid vi kalder for den ældre bronzealder. Det blev tiden kaldt, fordi mange våben og smykker var lavet af bronze, som dengang var et kostbart metal.

Lige siden hun blev fundet, har videnskabsmænd og damer syntes hun var særlig interessant, fordi hendes dragt var så velbevaret. Hun har fortalt videnskaben mange nyttige ting, men en ting har hun ikke kunne fortælle: Historien om hvorfor hun døde. For hun var kun 18 år, da hun en sommerdag døde, og blev lagt i sin udhulede kiste af egetræ og begravet i højen i Skrydstrup.

I ældre bronzealder var livet hårdt og man levede ikke så længe som i dag. De allerfleste blev ikke mere end 40-50 år. Det mærkelige er dog, at videnskabelige undersøgelser har vist, at Skrydstruppiigen både var sund og rask, da hun blev lagt i graven. Ja, hun tilhørte de rige, alt tyder på, at hun var en høvdingedatter. Så derfor undrer det mig og mange andre, hvorfor det aldrig er opklaret, hvad Skrydstruppiigen døde af. Eller er det mon opklaret? Omkring Skrydstrup går der en vandrehistorie om en ulykkelig trællepige, som ikke kunne få den mand hun elskede, fordi en smuk høvdingedatter skulle giftes med ham.

-Nej hov, jeg må fortælle fra begyndelsen!

Nu skal I bare høre:

Det var en dejlig og varm morgen. Solen var lige krøbet op over bakkekammen i øst og sendte sine stråler ned over bopladsen, som bestod af en række huse med strå-

tag. Bopladsens kvæg græssende allerede ud på den dugvåde mark.

Hanen galede og Solveig var så småt ved at åbne sine øjne. Der var allerede varmt i huset. Der var ikke behov for at tænde op på ildstedet, da det var midt på sommeren. Der var et par dage før solhverv, det vil sige den dag, hvor Solen står længst tid på himlen. Solveig lå stille og lyttede til de lyde, der kom inde fra huset og hun tænkte på alt det der skulle ske. Hun var nemlig datter af høvdingen, og om nogle dage skulle hun giftes.

Alle trællene havde været oppe i mange timer, for der skulle gøres mange ting klar til den store bryllupsfest. Solveig strakte sig og tænkte på det der skulle ske de næste dage. Hun kunne nyde det, for hun skulle bare møde op. Alt blev serveret for hende. Som høvdingedatter blev det nemlig forventet, at hun ikke foretog sig andet end at tage sig af den mand hun var blevet lovet væk til. Hun skulle sørge for, at det hus, som engang blev hendes, blev holdt ordentligt. Det bekymrede hende ikke, for alt det hårde og kedelige arbejde skulle trællene jo tage sig af! Til hverdag hjalp hun dog med det huslige arbejde. Hun kunne godt lide at hjælpe sin mor. Det hun lærte ved at hjælpe i huset, var det hun skulle lære for at leve. Skole, uddannelse og karrierer var ikke noget der fandtes på den tid. Alt handlede om familien.

Hun havde fået at vide, at hendes kommende ægtemand - Arn, også kom fra en rig høvdingeslægt. Dét, som bekymrede hende mest var, at hun skulle flytte meget langt væk. Hun havde nemlig aldrig været længere væk end hun kunne se bopladsen. Men Arn kom flere dages rejse derfra, fra et sted de kaldet for Nybøl. Hun havde aldrig hørt om Nybøl før, men hun havde jo aldrig hørt om meget andet end det som der foregik i nærheden af deres boplads. Derfor var alting så nyt og spændende. Hun fik dog lov til at beholde én ting, som hun skulle have med når hun flyttede, og det var hendes yndlings-træl Birka.

Solveig og Birka var vokset op sammen, og Solveig kunne ikke huske et liv uden Birka. Men det havde der været. Birka var for mange år siden blevet solgt til Solveigs far for en okse, så hun kunne blive Solveigs personlige træl. Birka selv, kunne heller ikke huske et liv, hvor hun ikke havde været træl. Birkas liv var godt, selv om hun var træl, synes hun. Hun fik mad hver dag og havde også et sted at sove, og hendes herre gav hende heldigvis ikke tæv! Men det var nok mest, fordi Solveig altid beskyttede hende,

og Solveig var sin fars øjsten. Hun kunne sno sin far om sin lillefinger, og det havde reddet Birka for mange prygl.

Birka og Solveig holdt meget af hinanden, som var de søstre. Men på det sidste synes Solveig, at Birka havde ændret sig. Hun var blevet fjern og gjorde kun det, som hun blev bedt om. Hvad Solveig ikke vidste var, at Birka tilfældigvis havde mødt Arn den aften Arn og hans far var kommet til bopladsen for at aftale det sidste omkring brylluppet. Birka vidste ikke, hvad det var som skete. Hun var bare kommet rundt om hus-hjørnet og gået lige ind i Arn, som stod og ventede på, at hans far og Solveigs far skulle blive færdige med at forhandle medgiften. Birka havde næste ikke turde se op på den fremmede. Hurtigt samlede hun vandkrukken op, som hun havde tabt, sagde undskyld og ville skyndte sig væk.

- Nej, hov du der. Hvad med at sige undskyld?, sagde Arn

Birka stod helt stille. Hun var som frossen til is, selv om det var midt på sommeren. Hun vidste godt, at der ikke var nogen vej udenom. Hun vendte sig langsomt om, så ned i jorden og sagde undskyld.

- Nej, det kan du sige meget bedre min pige...

- Undskyld, sagde Birka, noget højere.

*- Se, det var meget bedre. Du må være Birka, Solveigs personlige træl?
spurgte Arn.*

Birka hævede blikket og så lige ind i et par meget mørke og varme øjne, og i stedet for at spørge, hvor Arn vidste det fra, blev hun helt stum og rød i hovedet. Det havde hun aldrig prøvet før. Hun holdt godt fast om vandkrukken og løb ind i huset med vandet, som skulle bruges til madlavningen. Aldrig havde hun set så smuk en mand. Han bar en smuk ulden kofte, et læderbælte med et guld-spænde, en flot kappe og på hovedet havde han en hue, der viste at han var af fornem slægt. Der kunne der kun være tale om en person, tænkte Birka - Arn Solveigs trolovede. Birka havde talt til ham, før Solveig. Det var ikke godt, og hun ville blive straffet for det, hvis nogen opdagede det. Så Birka lovede sig selv, at hun hurtigst muligt vil slå ham ud af hovedet. Men det skulle vise sig ikke at være så nemt!

Solveig var nu stået op. Hun havde fået byg-grød til morgenmad. Nu skyndte hun sig

over til sin far, for at høre, om forhandlingerne med Arns far var gået som de skulle. Solveigs far smilede til hende, mens han kærligt strøg hende over håret.

- Du bliver mig en dyr pige, min øjesten. Ikke nok skal jeg af med det kæreste jeg har. Jeg skal også af med 10 økser, 20 sække byg og 5 fedesvin. Og så skal jeg også holde festen, hvor der kommer gæster flere dagsrejser herfra.

- Jamen, kære far, sagde Solveig, med et glimt i øjet. Det vil du da hellere end gerne gøre, så jeg skal få et godt hjem!

- Jo, min pige selvfølgelig. Men det værste bliver, at du skal rejse herfra, og at vi sikkert aldrig får dig at se igen.

Det havde Solveig aldrig tænkt på. Alle hendes tanker havde samlet sig om alle de nye spændende ting, der ville komme til at ske. Hun skulle møde sin kommende husbond og hans familie, rejse til et nyt sted, få børn osv.. Men at hun ikke ville komme til at se sin elskede far og mor igen, kom bag på hende. Nybøl, hvor Arn var fra, lå mange dagsrejser fra Skrydstrup, og det var ikke en rejse man lige tog ud på. Selv havde hun jo aldrig været længere væk end, at hun kunne se bopladsen. Hendes mor havde fortalt hende, at hun ikke havde set sin familie siden hun for mange år siden havde giftet sig med Solveigs far.

Solveig blev ked af det. Hun kunne mærke, at hun begyndte at græde. Hun løb alt hvad hun kunne. Ud på marken hvor kvæget stod og græssede. Over diget og ind på marken, hvor byggen så småt var begyndt at modnes. Helt op på toppen af højen, hvor det gamle egetræ stod. Her smed hun sig i græsset og lod tårerne strømmende ned af sine ildrøde kinder. Det var altid her hun søgte hen, når hun var ked af det. Det store egetræ beskyttede hende, synes hun. Og så kunne hun jo altid kravle op i toppen for at se om Solen kunne skinne lidt på hende. Solen gjorde hende altid glad. Solen var deres øverste gud og den som landsbyens folk tilbad og ofrede til. Det var Solen som gav varme og Solen som sørgede for at alting groede. Eller som hendes far engang havde fortalt hende, Solen er den som sørger for at alting for liv. Den kører på sin vogn hen over himlen, og sørger for at alle får nok til at leve et godt liv. Derfor var Solen ikke kun den øverste gud, Solen var også Solveigs bedst ven.

Efter at have sundet sig lidt, og nydt Solens stråler fra toppen af det gamle egetræ, begyndt hun at skue ud over bopladsen. Den lignede sig selv, og dog... Der var en masse tumult og larm ovre bag deres hus. Solveig kunne ikke se hvad det var, men huset var også næste 50 m langt og med stråtag. Solveig blev nysgerrig og ville undersøge hvad det var, så hun gik tilbage til bopladsen og til huset.

Der midt i det hele stod en meget høj mand med et skind liggende foran sig på jorden. Ved siden af manden stod Solveigs far og bag ham næsten hele landsbyen. På skindet lå der fem sværd, det ene smukkere end det andet. Solveigs far så længe på sværdene. Endelig pegede han på det længste og smukkeste. Det blinkede blankt og smukt i Solens stråler. Solveig kunne ikke forstå, hvad den store mand sagde, og det kunne Solveigs far heller ikke. Men det var der en anden der kunne!

- Han vil have fire okser for bronzesværdet, sagde Birka.

- Du kan fortælle ham, at han kan få to, svarede Solveigs far.

Birka fortalte den fremmede, hvad Solveigs far ville give. Den fremmede tog sig til hovedet, råbte nogle meget mærkelige ord, trampede rundt og så meget stift på Solveigs far. Lidt efter talte den fremmede igen med Birka.

- Du kan få sværdet for to okser, et svin, og så skal han med til bryllupsfesten sagde Birka

- Det er en aftale, sagde Solveigs far, som tydeligvis var meget stolt over sværdet og den handel han havde gjort.

Sværdet skulle han bære, til Solveig og Arns bryllup. Solveigs far havde nemlig aftalt med Arns far, at han skulle sende én som handlede med bronzesværd op til dem, så han kunne købe et. Han ville ligne den høvding han nu en gang var.

Handelsmanden kom langvejs fra. Mange dage, ja ugers rejse fra bopladsen. Han var mere brun i huden end Solveig og hendes folk, og talte et andet sprog. Birka sagde, at han kom fra et sted som hed Bloksbjerg. Hun havde til Solveigs store overraskelse kunnet forstå ham. Det havde helt klart været til stor hjælp. Penge kendte de ikke til. Her byttede man med ting, som for eksempel okser, dyrehuder, rav og måske mennesker.

Birke havde kunnet tale med den fremmede. Hun forstod ham og nu havde hun en idé om, hvor hun kom fra. Hun havde aldrig tænkt på, at hun kunne stamme fra et sted meget langt sydpå. Hun kunne jo ikke huske andet end livet på bopladsen. Det var sært og underligt, synes hun og hun gik lidt væk håbede, at ingen så hende. Hun havde brug for at samle tankerne. Hun gik til sit hemmelige sted, for at være lidt alene. Det var ude i birke-skoven, lidt syd for bopladsen.

Hun blev nødt til at sætte sig ned. Hun var helt rundt på gulvet over alle disse nye oplevelser. Hun kunne ikke få Arn ud af hovedet, selvom hun godt vidste, at han var forbudt at tænke på ham. Han skulle jo giftes med Solveig! Det var som om en ild var blevet tændt i hende. Og så det her med, at hun stammede fra et helt andet sted. Hun følte sig snydt. Hvorfor havde Solveigs far ikke fortalt hende, at hun en dag for mange år siden var blevet bragt til bopladsen, købt for en okse, en gris eller noget helt femte?

Spørgsmålene væltede rundt inde i hendes hoved. Hvis hun kom fra Bloksbjerg, hvem var så hendes mor og far? Hvorfor havde de solgt hende? Hvem var hendes familie? Birka blev mere og mere rasende over at være blevet holdt for nar. Tænk, hvis hun nu var høvdingedatter, så var det hende der skulle have Arn og ikke Solveig! Det var som om ALT der havde været mellem Birka og Solveig ændredes. Birka lovede sig selv, at hun måtte gøre noget. Hun ville tage hævn! Birka blev brat vækket af sine skumle tanker.

- Birka hvor er du, råbte Solveig

- Jeg er her, råbte Birka, og sprang op og løb Solveig i møde.

Hun omfavnede Solveig, som kun en søster kan omfavne. Solveig skulle ikke vide noget på forhånd, tænkte Birka.

SPØRGSMÅL

- **Hvilken ide tror I, at Birka har fået?**
- **Vælg fortsættelse nummer 1, hvis I tror hun vil forgifte Solveig**
- **Vælg fortsættelse nummer 2, hvis I ikke tror Birka ville gøre det.**

SOLVEIGS SIDSTE DAGE

Birka studerede Solveig, der gik foran hende. Hun havde langt, rød-blondt hår, der bevægede sig i vinden, og hun nynnede en glad melodi. Birka kunne godt forstå, at hun var glad – Solveig havde jo alt her i verden. Hendes far var høvding og hun var en smuk giftefærdig kvinde. Birka vidste godt, at hun ikke selv var nær så pæn. Hendes hår var tjavset og hun var født med en klumpfod, så hun gik og så lidt mærkeligt.

Og så var der jo Arn, som Solveig lige var blevet forlovet med.

Arn, som Birka havde mødt og som hun var blevet forelsket i. Hemmeligt, selvfølgelig, for trælle som Birka kunne jo ikke tillade sig at forelske sig i en høvdingesøn. Der var i det hele taget mange ting en træl ikke måtte. Det var Birka ret træt af! Hun fik aldrig lov til at sove i en seng med bløde, varme skind. Der var aldrig nogen, der hjalp hende med at sætte håret. Aldrig nogen, der kom med mad til hende, og hun ville aldrig blive gift med en mand som Arn!!

- Øv, tænkte Birka, hvis bare Solveig ikke havde været der, så ville Arn måske lægge mærke til mig?

- Birka? Biiiirka?, lød det bag hende.

Birka blev revet ud af sine tanker. Hun var sakket bagud, mens hun tænkte, og Solveig var langt foran hende. De var på vej ud i skoven for at plukke bær. Hun skyndte sig hen til Solveig.

- Birka, du skal huske at passe på de her bær! De ligner ribs, men de er giftige! Man kan dø, hvis man spiser dem!

Solveig kiggede indgående på Birka, men Birka kiggede væk. Hun havde fået en idé.....

EN KRUKKE MED BÆR

- Birka! Hørte du hvad jeg sagde?

- Ja, ja, svarede Birka surt.

De gik i gang med at plukke bær. Der var mange af dem og de var over et stort område. Birka kiggede på Solveig, der gik og plukkede lidt længere væk. Hun måtte indrømme, at Solveig var flittig – hun var ikke bange for at tage fat. Heller ikke hjemme i huset, hvor hun både hjalp med vævningen, madlavningen og dyrene. Forskellen var bare, at hun engang imellem kunne tage fri, snakke med de andre i landsbyen, svømme i søen eller bare lave ingenting. Birka havde aldrig mulighed for at slappe af.

Da den fremmede med sværdene var kommet på besøg den anden aften, havde Birka ikke fået lov til at sidde og lytte til musikken fra hans mærkelige instrument eller se nærmere på de flotte sværd og smykker han havde med sig. Hun skulle forberede maden og rede seng til gæsten. Hun ville ellers gerne have hørt hans stemme, og måske fået noget mere at vide om det sted han kom fra. Han havde sikkert oplevet meget og set så mange nye steder. Birka havde aldrig rigtigt været nogen andre steder end her, hun kunne i hvert tilfælde ikke huske, at hun en gang havde boet et andet sted, været fri og haft en mor og en far.

Birka lagde mærke til, at hun uden at tænke over det, havde plukket en masse af de giftige bær. Hun kiggede eftertænksomt på dem. Så lagde hun dem ned i sin lomme. Det kunne jo være at de kunne bruges til noget...

De ville mugne og rådne i varmen, så Birka kogte dem ind til grød med det samme. Hun var alene ved ildstedet. Hun tog en lille krukke, hældte de giftige bær over i den, tilsatte lidt vand og stillede krukken ved ilden. Birka kiggede på krukken. Hvad var det egentlig hun var i gang med? Hun vidste det ikke helt selv endnu, men hun kunne ikke stoppe.

- Birka, Birka, vågn op!!! Solveig er død!

Birka vågnede med et sæt. En af de andre trælle ruskede i hende. Det var midt om natten. Hun kunne se månen gennem døren.

- *Hvad er der sket? spurgte hun rystet.*

- *Vi ved det ikke. Men om du ved, havde Solveig det ikke så godt efter aftensmaden. Hun gik lige i seng. For lidt siden var jeg henne og kigge til hende og da var hun holdt op med at trække vejret! Vi ved simpelthen ikke hvad der er sket! Solgudehar krævet et stort offer!*

Birka svarede ikke. Hun stirrede bare tomt ud i måneskinnet.

SPØRGSMÅL

- **Hvad døde Solveig mon af? Hvad har Birka gjort? og hvorfor?**
- **Findes der stadig trælle i dag - her eller andre steder?**

EN KRUKKE MED BÆR

- *Birka! Hørte du hvad jeg sagde?*

- *Ja, ja, svarede Birka surt.*

Hvor kunne det være fristende, at give Solveig nogle giftige bær, men det kunne Birka aldrig finde på. Selvom hun tit var misundelig på Solveig, så kunne Birka stadig meget godt lide hende. De var jo vokset op sammen, og Solveig kunne få Birka til at grine. Hun var god til at underholde de andre i landsbyen. Til den store forlovelsesfest havde Solveig sunget og danset for landsbyen og den fremmede gæst. Birka havde desværre ikke selv set det, fordi hun skulle gøre alt parat til gæsten, men hun havde hørt at det havde været både smukt og festligt.

Pludselig slog det Birka, at hun ikke kunne se Solveig mere, og hun heller ikke kunne høre hende. Hun gik hen til det sted, hvor hun sidst havde set Solveig. Birka var ikke nervøs, for Solveig var vant til at klare sig selv, men det var alligevel bedst at holde øje med hinanden.

- *Solveig, hvor er du? råbte Birka og kiggede sig omkring. Lidt længere væk så hun et stort hul. Det lignede en af mændenes bjørnefælde.*

- *Solveig!! Birka løb derhen med bange anelser.*

Solveig lå på bunden af det store hul. Hun så næsten ud som om hun sov, men Birka kunne se at hun havde svært ved at trække vejret.

- *Solveig, jeg løber hjem og finder nogen der kan hjælpe dig op!*

Birka løb så hurtigt hun overhovedet kunne. I løbet af kort tid havde nogle af mændene fået Solveig op af hullet og bragt hende hjem. Nu lå hun inde på sin seng. Det var ikke godt. Hun havde svært ved at trække vejret og nogle gange hostede hun og så blod op. Birka vidste godt hvad der ville ske – Solveig ville komme op til den store Solgud...

SPØRGSMÅL

- **Hvilke guder troede man på og hvorfor?**
- **Var det en god eller dårlig ting at komme op til Guden?**
- **Hvad tror I på?**

SOLVEIGS BEGRAVELSE

I dag skulle Solveig begravnes. Birka var meget ked af det. Lige meget hvad der var sket, så forstod Birka nu, at hun ville savne Solveig - altid.

Birke skulle klæde Solveig på, inden hun skulle i kisten, fordi hun havde været Solveigs helt egen træl.

SPØRGSMÅL

- **Hvad for noget tøj tror I hun fik på?**
- **Hvad tror I ellers, der kom med ned i graven?**

Først vaskede Birka og en af de andre trælle Solveig og gav hende en kort bluse på. Derefter tog Birka et langt stykke stof frem – det havde Solveig altid haft på til festlige lejligheder, så det ville være passende, når hun nu skulle op til guderne. Birka svøbte det rundt om Solveigs liv. Det var svært, men til sidst lykkedes det hende. Stoffet blev holdt sammen af et langt hvidt ulden bælte. Nu skulle Birka i gang med håret. Det var svært, fordi det var en meget vanskelig frisure som tog lang tid at lave. Den anden træl hjalp hende med at sætte Solveig op, så de kunne rede hendes hår. Birka brugte ikke den fine kam – den skulle Solveig have med i kisten – i stedet brugte hun sin egen.

SPØRGSMÅL

- **Hvordan fremstillede man kister i bronzealderen?**

Mens Birka koncentrerede sig om Solveigs frisure, kunne hun høre mændene arbejde. De havde fældet et egetræ her til morgen og var nu i gang med at udhule det. Det var hårdt arbejde at udhule træstammen så meget, at Solveig kunne ligge dernede. Det var kun nogle få af dem, der arbejdede med træstammen, de andre mænd var i gang med de daglige ting. De var ude i marken, var på jagt, eller var ude at fiske på søen. Alle skulle være med til begravelsesceremonien i aften, men der var ikke tid til at hele landsbyen gik i stå, bare fordi der var en der var død!

Kvinderne fortsatte med deres almindelige opgaver. Birka kiggede sig omkring i hu-

set. Der blev vævet, kogt byggrød og suppe på ildstedet og bagt brød udenfor ved bageovnen. Alligevel kunne man godt mærke at alle var kede af det. Der var en trykket stemning og ingen sagde særlig meget. Selv de små børn, som plejede at lege med sten på gulvet sad bare og hang og sagde ikke ret meget.

Det var blevet eftermiddag, og mændene var færdige med kisten. Alle samledes omkring den. Solveigs far, hendes brødre og Arn kom ud af huset med Solveig på en bære. Alle sang. Solveig lå på et koskind, og da de var kommet hen til kisten, tog de fat i skindet og løftede Solveig over i kisten. Birka kiggede på hende som hun lå der – hendes hår var rigtig flot sat op, og hun havde sine guldørenringe på. Den udsmykkede benkam hang i hendes bælte. Birka syntes Solveig så meget smuk ud.

SPØRGSMÅL

- **Hvad kunne man forestille sig en mand havde fået med i graven?**
- **Havde trælle som Birka smykker? Og hvad var de fremstillet af?**

Solveigs mor lagde nogle tæpper over hende. Hendes brødre løftede kisten op på deres skuldre. Nu skulle de alle ud til begravelsesstedet. Det var en lun aften. Solveigs far, høvdingen, gik forrest og bagefter kom kisten og resten af landsbyens beboere. Alle sang den rituel begravelsessang, men ingen sang særlig højt, men fordi det var helt vindstille, fyldtes luften af de sørgmodige stemmer. Birka sang med, mens hun tænkte over hvordan det hele ville blive nu. Alle ville komme til at savne Solveig, fordi hun altid var så glad. Men Birka tænkte også på om hendes eget liv ville blive anderledes nu, hvor hun ikke mere skulle være Solveigs træl? Måske skulle hun fortsætte med at arbejde i huset, men det kunne også være, at høvdingen ville sælge hende eller bytte hende væk? Tanken gjorde Birka endnu mere trist, men hun vidste godt, at hun ikke kunne bestemme noget som helst. Gid Solveig stadig havde været i live...!!

De var nu ankommet til begravelsesstedet. Der var blevet lavet en cirkel af sten, og Solveigs kiste blevet placeret inden for cirklen på en stor bunke sten. Alle var tavse for nu skulle høvdingen begynde på de rituelle bønner. Med en høj stemme priste han den øverste gud, Solen. Han takkede Solen for at tage imod hans datter. Alle sang mens kistelåget blev lagt på.

Birka vendte sig om og begyndte at gå tilbage til landsbyen sammen med de andre. Det var slut nu. I morgen ville nogle af mændene gå i gang med at grave græstørv til højen, den skulle være høj for Birka var af en rig og fonem familie. Hver gang Birka kiggede i den retning, ville hun se gravhøjen og blive mindet om Solveig. Birka fik tårer i øjnene. Hun vidste, at alt ville blive anderledes nu og hun gik en usikker tid i møde...

SPØRGSMÅL

- Hvilke slags mennesker blev begravet i gravhøje?
- Har I nogensinde set en gravhøj - fortæl om den?
- Hvad sket der siden hen? **DIGT VIDERE PÅ HISTORIEN!**